

D. T. O. M. A.
DISPUTATIO POLITICA

De

B E L L O

Ejusdemq; Requisitis

Quam

Ex consensu & approbatione Ampliss: Facult: Phil: in
Regia CHRISTINEA
Universitate

SUB PRÆSIDIO

Viri Clarissimi,

M. AXELII ANDREÆ K^{empe}

Acad: Biblioth: Regiâ Authoritate constituti, fau-
toris jugiter honorandi,

Liberalis Exercitij ergo Discutiendam
proponit

JACOBUS JOHANNIS
VALSTENIUS

Ad diem 19^{bris} Sept, horis Locoq; consvertis

A B O Æ

Kempe
Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typog: 1651.

S. R. M. tis Regnorumq; Sveciæ & Gothiæ Senato-
ri, nec non Tormentariorum Duci Generali,

Generosissimo, Fortissimoq; Heroi,

DN. ARVIDO Wirtemberg

Libero Baroni ad Voimjocki? Domino in Rim-
mitto & Bälzard &c.

Domino meo gratiosissimo, S. & obsequia,

Generosissime Baro, Dne gratiosissime, quod dissertatiuncula hec et præ-
clarum tuum vultum subire audeat, audendi animum fecit in ista
vitâ, inter alias præclaras virtutes, quas tacitusq; venerabundus prætereo,
T. & G. us Magnificentia, ut alijs minimè denegata, ita egenis Phabi Satela-
luis maxime declarata. Quod autem sub clientela præclari tui no-
minis exierit, in causa T. & G. us beneficia voce mea na augustiora, in Cha-
rissimum meum Genitorè, in Baronatu tuo Pastorem, cumulatè effusa, quo-
rum quoties inspicio tabellas, erubesco. Debitor ergo tuus quos nostrum
non? solvendo quis autem? Namq; tibi solidum solvere nemo potest.
In horum autem qualemcunq; recordationem, exiguum magnæ devotio-
nis tesseram, hoc munus levidense Chartaceum, sub tutela T. & G. us of-
fero; Nullus dubitans quin T. & G. us huic audaci facinori ignoscas &
Lata fronte, non secus ac Artaxerxes, operarij eiusdem aquam, ambabus
manibus offerentis, suscipiat. Vale Generosissime Domine, Mecenas
magnè & me tuum Clientulum tibi commendatum habe, qui sum eroga-
dum pulmo recipiat auros.

T. & G. us

Humilimus Cliens

JACOBUS JOH. VALSTENIUS

IN Acie milites plurimi stant, stetere, indusia cruore madida exuere, membris mutilati, manibus truncati, oculis orbati, rediere; Et tamen quid Bellu, quæ causæ, quomodo inchoandum, continuandum ac pace sopiendum, ignoravere: Multi vice versa, levi vel nulla experienciâ imbuti, galeâ nunquam induti, de his copiose multorum licet invidiâ ac contumeliâ differere non dubitavere; In causa, Historiarum tam veterum quam recentiorum, assidua, diligens & crebra evolutio. Unde Alphons⁹ Rex in eruditione & fama celebris, gloriari solitus est, Se arma & armorum jura historiarum beneficio didicisse. Hoc idem fateri Francisco Gallorum Regi in delicijs fuit. Summa igitur nostro puncto injuria, Phormion rebus bellicis quamvis in vetus, ab Hannibale, Duce & manu & animo strenuo, derisus est; quod de Bello & re militari, verba cedro & Duce digna in ejus & exercitus conspectu fudisset. De hac materia sublimi & nos (absit derisio) acturi, exiles voces, hujus gradû misturi, ex probatissimorum virorum scriptis pauca delibaturi & ad 5. Clâsses, methodû Nobilissimi Præceptoris GyllenStâlpe premendo, revocaturi ut agatur 1. De belli definitione & divisione. 2. De belli causis 3. De prærequisitis & præparatorijs 4. De bello legitime gerendo 5. De eodem finiendo & pace restituenda.

Thesis I.

IN sincipite hujus discursus duo prorepunt ponderanda. *Ida.* 1. *Notatio*, nominis genuina derivatio, quæ enucleanda 2. *Æquivocatio*, vocis varia significatio, quæ amovenda.

2. Quoad *Paronomiam*, illa varia, ex varijs ingentijs (Suum enim cuiq̄, pulchrum) prognata; Quidam bellum à *Contrarijs* deducunt, quasi *minime bellum*; Quidam à *Belo*, quem primum artificem gladiatorum esse autumant, Alij à *Consentaneis* quia bellidimum medium ad propulsandam injuriam & obtinendam tranquillitatem videtur: Nonnulli à *Belua*, ejus non hominis, in propriam speciem sævire proprium, juxta Poeta

Pax homines, Sævas trux decet ita feras

Quidam à Græco vocabulo *βελος*, quod telum significat, quam & nos arripimus. Telis quippe, quatenus *Synechdochicè* vox hæc pro quovis instrumento bellico sumitur, bella geruntur.

3. *Paronomiam* excipit *Homonymia*. Bellum interdum pro quavis *antipathia ac naturali inimicitia*, qualis inter cicutam & rutam, magnetem & allium, accipitem & columbam; Unde *Herodotus*, naturam *Ex bello* genitam affirmare non dubitavit, propinatur: Interdum pro *Bello Spirituali* venditatur: Quidamq̄; *metaphoricè* explicatur: nonnunquam pro *motu civili* Salutatur, quas acceptiones nos Siccò præterimus pede, & bellum prout *Albuzio* definitur obtrudimus.

4. Est igitur Bellum actio hostilis ad injuriam propulsandam vel vindicandam, à Magistratu consilio, vi armisq̄, contra publicum exercitum pacis retinenda vel

consequendæ gratia legitimè Suscepta & administrata.

5. In hac definitione, quot verba tot pondera. Dicitur. 1. *Actio* non quod semper actu exerceatur & consensu exercituum continetur; feriantur namq; & arma interdum; Sed propter *actionem* cujus gratia suscipitur, testibus diffidationum clausulis. 2. *Hostilis*, in discrimen *motus*, *Seditionis* & *lucrocinij*, quæ belli nomine minime veniunt 3. *Ad injuriam* vel propullandam vel vindicandam, quæ est causa impulsiva externa 4. *Magistratu*, quo causa principalis proxima indigitatur. 5. *Consilio*, quo res maximæ geruntur. 6. *Vi & armis*, materia belli inuivitur, sine quibus feliciter tractari nequeunt. Quamvis olim veteres his destituti certarint juxta vers:

Arma antiqua manus dentes Unguesq; fuerunt.

Additur 7. *Contra publicum Exercitum* ad discernendum bellum à duello. Est namq; & duellum hostilis duorum vel etiam plurium ab utraq; parte concertantium actio, ast non publicorum, nedum exercituum. Exercitus quippe numerum penè infinitum denotat & duelli socios segregat. 8. *Finis* subditur qui est *pacis vel conservatio vel consequutio*, qua nihil optabilius, *si honesta & ab omni in fidiarum labe libera*,

Pax Cerecem nutrit pacis alumna Ceres. Sinturpis, bellum anteferendum, quamvis Cicero & Solon injustissimam etiam pacem bello esse praferendam contendant subjungitur 9. *Legitimè* quo bella illegitime suscepta, administrata & continuata inprobantur, procribuntur, relegantur. Adeoq; *Forma* exprimitur, nam in prudenti, iusta ac recta administratione Belli consistit forma. Sicq; strictim definitionem enucleavimus,

pancis & obiter præcipua divisionis membra attingemus.

7. Bellum aliud est *Defensivum*, *Offensivum* vel *simul utrumq;*: Aliud. *Lo giquam*, aliud *Vicinum*: Aliud *Proprium*, Aliud *commune*: Aliud *continuum*, aliud *Interruptum*: aliud *terrestre*: aliud *Navale*, quæ membra absque declaratione, vi vocis quilibet mentis acie perstringere potest.

8. Enodata *definitione* & *venditata divisione*; Ad causas, *Universali*, *Particulari*, cum *Theologica* Sequestratis; *Politici* quæ hujus sunt fori, accersitis, ad duo capita; Videlicet *Defensoria* & *vindicatoria*, referendo nos accingemus.

9. *Defensiva* vel est *Religionis*, *Regionis*, *personarum* & *verum*, quarum defensionem cum *natura* tum *scripturas*, cum *ratio*, tum *mos* & *necessitas*, injungunt, mandant, ex postulat. Harum v. qui tutelam neglexerit, legitima respuen do media, bestia peior & sui ipsius homicida censetur; Nam *qui injuria non resistit cum potest, aque est in vitio ac qui facit*. Et Salutaris Severitas vincit inanem Speciem elementarum.

10. *Religio* licet talis res sit quæ omnium armorum vim & impetum eludat (est namq; *bonum Spirituale*, quod ferro protegi nescit) defenditur tamen dum Hæreticorum *cultus* & *externus insultus* anticipantur, qui religionis exercitium præpedire, retardare imo eradicare assolent prout historiarum experientiarum testes Inculenter comprobant Maximis igitur encomijs celebrandus & immortalitate consecrandus, piæ memoriæ *Rex Carolus. IX.* Qui nostræ religionis defensionem optimo cum successu, adversus *Sigismundum*, suscepit, quæ ad huc per *Serenissimam Regiam Majestatem, Christinam Reginam & Regni*

ni proceres (utinam ad mundi interitum) feliciter eorum
tinuatur.

11. *Regio jure optimo defensatur.* Dum hostis do-
minandi libidine agitur ab imperij oris arcetur & Re-
gnum ingredi prohibetur, quod à prænominato, patrio
cælo redonato Rege Carolo Anno 1611. facilitatū memo-
riæ proditum est. Sin *potentior* sit, ut vis ejus sustineris
nedum *averti* possit, pax cupide & sollicitè petenda &
conditio, quamvis aliquanto durior acceptanda, exem-
plo vulpeculæ illaqueatæ, quæ ut vitam redimat pedè
sibi præmordere solet. Est namq; satius, partem fortunæ
committere quam totum Regnum periculo exponere.

12. *Cum confederatis & amicis succurritur, armis injuria
illorum cervicibus impendens repellitur.* Exemplo
Abrahæ qui pro liberatione fratris Loti hostem ejus
armata manu perlecutus est Gen. 14: Sin tecus, hostis feli-
citas in Socios, sociorum calamitas erit.

12. *Personæ & res, dum Regio & Religio, de-
fenduntur, harum puipe defensio non levem belli cau-
sam prout historiæ hujus Seuli & prioris ævi testantur
subministrare certum est. quas nos brevitati studentes
silentio involvimus.*

13. *Vindicatoria, belli causa est, cum res inju-
ste ablatæ, per hanc viam, tentatis prius alijs recuperan-
tur & injuria fumosa, quas authoritatis dispendium tol-
lerare vetat, legitime vindicantur, quam vindictam
& feris Naturæ præscripsit, & Barbaris necessitas injunxit,
& Ratio doctis præcipit. Veterem enim qui fert injuriam,
invitat novam, est namq; illecebra peccandi impunitas,
tesse Cicerone per Milonem.*

14. *Omnes Belli Offensivi, causas recensere non*

tentamus, saltem præcipuas, quas etiam *Nobilissimus*
Gyllen Stållpe in suo *de Bello* discursu enumerat, propi-
 namus, quæ nostriam dulcissimam patriam ad arma
 compulere. Utpote 1. *Personarum in commodatio* & *rerum*
oblatio, quæ bellum, quod jam (Deo laus) pace sopitum
 est, inter Danos & nos excitarunt 2. *Legatorum violatio*
 quæ ex parte, Germanici belli per annos 19. continua-
 ti, Sed jam (utinam felici Sydere) finiti, causa fuit.
Hidestis Polybium hanc multis diducenæm lib. 1. v. 2.
 3. *Pactorum revocatio* & *anni hilatio*, qua nos Rutheni ad ar-
 ma invitarunt, lacessiverunt. 4. *Innoxij per al-*
terius ditionem transitus negatio, quam legitimam sacra
 & profanæ Historiæ pronuntiant. 5. *Alimentorum justo*
oblato pretio denegatio. *Victum* quippe, qui præscindit
 vitam adimit. 6. *Commerciorum* & *portuum interdictio*
 7. *Addit Religioni pro: pationem*, Sed perperâ. est namq;
 fides, non hominis, Sed Dei; quæ non cogi, Sed Spiritus
 Sancti gratia svaderi potest; Et hæ manifestarum cau-
 sarum nomine veniunt, quia oculorum ac mentium
 aciem subterfugere nesciunt, ad quas omnes aliæ com-
 mode referri possunt.

15. Fuere manifestæ Bellorum causæ, de quibus hoc
 unum, omissis alijs, notandum: *Omnia prius consilio quam*
armis tentanda. Solet enim belli eventus esse adeo dubi-
 us. *Pindari* memores etiam dicentis: *Facile est civi-*
tatem movere etiam paucioribus; Sed priorem insta-
tum restituere, difficile. Sequuntur ejusdem
 occulti fomites.

16. Occultæ causæ sunt quæ intimis cordium pene-
 eralibus sese occultant, virtutum pallio obvelatæ,
 licet non raro signis imo & factis se prodant. Ut

sunt

sunt. 1. *Inextingvibilis dominandis suis, qua premebatur*
Alex: Mag: Quo nomine illum Schyta reprehenderunt,
dicentes: Si Dij habitum corporis tui a viditatis animi
parem esse voluissent, orbis te non caperet, altera ma-
nu orientem, altera occidentem attingeres. Ean-
 dem ab causam ille idem *Alex: Et nomine & animo*
magnus, Orofio Magnus gurgis miseriarum & atrocis-
simus turbo totius orientis appellatur. 2. *Ambitio mul-*
torum malorum radix, quæ multos regio diademate
spoliarat, denudarat. Testes laudo *Carolus Quintum &*
Franciscum Gallia Regem; Pompeium & Julium Casarem 3.
Nocendi cupiditas 4. *Ulciscendi crudelitas* 5. *Nimia felicitas*
 & 6. *avaritia.* Quæ pestifera lues, plurima regna infe-
 cit, nonnulla, annuentibus historijs, enecavit.

27. *Jam causas belli vidimus, de ejus prepara-*
torijs pauca dicemus. Cum igitur ejus cura sit ma-
 xime ardua, molesta, cujus prudentia ante, in & post bellum
 requiritur summa, *Lentè, Cunctantè, circumspècte & nò*
nisi urgente necessitate (belli quippe alea dubia & pericu-
 lis infinitis obnoxia) aggrediendum. Invocato in-
 primis Numinis divini afflatu, ut mentes illuminare, suc-
 cessum, si justis & legitimis fuleris fulcitum fuerit,
 communicare; sin injustis, conatus annihilare velit,
 ne pro vera vana venditetur causa.

28. Istis ita peractis *fœdera* inire, ast non eum *extre-*
mè impijs, nisi bellum fuerit *defensivum,* haud inconsula-
 tum videtur, cui sententiæ suffragatur *Bodinus* in
 hæcce prosiliens verba: *Nullum tuenda salutis ad-*
versus hominum impetus ferè majus præceptum, quã
vel potentissimum esse; aut cum potentissimis socie-

satem & amicitiam intre. Quamvis nimis potentum auxilia impetrare per omnia tutum esse non soleat.

16. Tandem ad apparatus bellicum qui his absolvitur, videlicet: virorum, annonæ, pecuniæ, armorum, instrumentorum, signorum copiosa procuratione, nec non assidua militum exercitatione.

20. Viri sunt milites à Magistratu summo & ejus Vicarijs, ad bellum tractandum electi & ordinati. Sunt Alij Primarij, alij secundarij; Alij Tyrones, & Novitij, alij veteres, alij veterani; Alij ordinarij alij subsidiarij; Ordinarij autem sunt vel limitanei, vel Stationarij. Deinde milites sunt vel Equites vel pedites, tam levis, quàm gravæ armaturæ, qui majori commodo ex indigenis, quam ex teris conducuntur, annotante Lipsio & probante experientia.

21. Hi & præcipuè primarij, ut jam ipsum Principem prætereamus, (quem ceu Solem Siderum exercitus claritate superantem, alios virtute antecire & præluere oportet) quales & quibus comitati virtutibus prodibunt, patebit. Erunt belli Duces, tam Ethicis quam Physicis virtutibus instructi, animi & corporis bonis præditi hoc est corpore vigeti, ingenio exercitati ac animo probi. Et ut Specialius ac intimius rem tangamus; Sint pij, nam prudentia multum, Dei præsentia magis præstat, quæ exoranda, precibus impetranda. *Equus enim paratur ad bellum sed victoria in manu Dei est* Prov. 21. *Sint clare stemmate nati.* Militaris quippe Majestas, Salutis tutela est, asserente Curtio. *Sint auctoritate præditi,* quæ ingenij vigore, generis etiam splendore, animi magnitudine, & Severo regimine; dummodo clementia, beneficentia & comitate misceatur & temperetur, acquiritur. *Sint rei militaris periti: In historijs versati, casti, Sobrii, Magni.*

gnifici, patientes, affabiles, in summa: sint vero virtutum jubas
re & splendore irradiati: Secundarij erunt eisdem virtutibus
ornati, & ad illorum imperata prompte expediunda pa
rati. Gregarij quales debeant esse, verbo: Erunt *pij,*
*Sani, fortes, laborum patientes, dociles, obedientes, eta
te juvenes & mente senes.* qui omnes juxta articu
los militares, juramento fidelitatis obstringuntur.

22. *Primarij officarij sunt 1. vel respectu totius
exercitus primas tenentes partes & secundum articulos
militares in statione sua imperantes & vocantur.
Generales, sunt q; Regni Marscus, campi Marscallus
Generalis Tormentariorum Dux, quam spartam Ge
nerosissimus Dominus, Dux Arvidus Wirtemberg/
Liber Baro in Poimiocki & Nimito &c. aliquot an
nos indicibili laude exornarat. Cujus Herois victo
riosissimi heroica & martia facta, Germania enar
rare, Svecia decantare & Fenningia pleno ore ebucci
nare sciunt. Verbo: Toti Europa notus, Genera
lis exercitus Excubitor, G. exercitus Metator; Ge
nerales lustratores militiae, G. capitalium praefecti,
qui generaliter exercitui praesunt.*

23. *Sunt 2. respectu aliquot turmarum vel etiam us
nius, totaliter vel partialiter imperantes, & Speciales
appellantur, qui vicissim in superiores & inferiores dividu
tur. Ad illam classem pertinet Tribuni Equitum & pe
ditum: illorum vicarij seu locum tenentes, superior Eque
stris metator ac Equitum magistri.*

24. *Inferiores sunt: Vicarij equitum Magistrorum,
Signiferi, ordinum structores, Decuriones; praefecti,*

Vigilum, Metatores equestres & pedestres. Vexi illi ferorum substituti. Designatores diversiorum, custodes armorum. Sunt & aliae personae, arma non tractantes, in bello necessariae, utpote: concionatores, iudices Ecclesiastici & politici, Commissarii, Camerarii, Quaestores, Medici, Chirurghi, Mercatores. Praecones, Tubicines, Tympanistae, rerum capitalium Executores &c.

25. *De Annona, Quae & victus & amictus indigitur, maturè providendum, cum hac destituti non lacertos nedum arma movere possint. Deditio, Fuga, desertio quoque; metuenda, idque; jure; Nam cum hoste, non natura pugnandum & qui frumentum necessariumque; commeatum non praeparat, vincitur sine ferro. Exempla si possis, Herodoti, Plutarchi, Livij, Val. Max: Scripta inspice & plus satis erudieris.*

26. *Quemadmodum Commeatus ita & pecunia, sine quibus res frigide tractantur, de necessitate sunt, penuria quippe, si Lipsio & experientiae credimus, rerum gerendarum nervus est, his carentes bellum aggressuri ventum verberare, aequor absque; navi tranare & sine pedibus ambulare tentant; his, milites, ceu piscis hamo, capiuntur conducuntur, stipendia solvuntur, hostium duces corrumpuntur. Unde Macedonum Rex dicere est solitus. Omnia castella expugnari posse, in qua asinus aureo onustus ascendere possit. Et quid non nummis?*

27. *Neque; sine armis bellum tentare salutiferum, cum haec mihi membra salutentur & quemadmodum, nec sutor sine subula, nec faber sine malleo, suum perficere opus,*

nec urbes sine propugnaculis defendi possunt; ita nec illud absq; his geri, etiam in vulgus notum est, *quot autem* horum genera & *qualia*, qui scire avert, rerum bellicarum scriptores tam veteres quam recentiores legat. Ut pote: *Gellium, Veget: Lips: Nec Nobilissimum nostrum GyllenStålpe* prætereat, credat, præcipua, quibus hac tempestate utuntur, habebit.

28. Sunt & *instrumenta* maturè procuranda, quæ vel *animata*, ut *cameli, Equi Asini*; vel *inanimata*, ut *Scala, securis, curru, ligo*, quæ bene conservanda. *signa bellica* etiam diversa quæ ad tria reduci possunt, vidz. ad, *vocalia, semivocalia, muta. vocalia* sunt verba singularia, quibus excubitores visitantes, exercitus itidem in ipso conflictu, ut ab hoste discernatur, utuntur. *Semivocalia; Tuba, Tibia, Tympana*, quibus convocantur, receptui canitur. *Muta* sunt insignia, ut *vexilla* & illorum variæ signaturæ &c.

30. Cum nec sordidissimi opifices, absq; *Manu-ductore & informatore* quicquam addiscere queant, absolum imò ridiculum videtur, aliquem sibi imagiari, se *artem militarem*, utpote difficilissimam & maxime arduam absq; *exercitatione & Magistro* consequi posse. *Exercitationes* istæ sunt & *animi & corporis. Corporis, qualis laborum assuetudo*, quæ militem firmat, ne otio membra frigescant, & nihil agendo malè agere discant. *Ordinis observatio*. Ordinatus namq; exercitus amicis jucundissimus, hostibus molestissimus, teste *Xenoph: cursus assuetudo*, ut loca oportuna celeriter occupare & fugentium terga apprehendere possint, & quod maximum est, ut ordinem conglobare, laxare, arma relevare, deprimere se se celeriter ad lævam vel dextram, antroriam vel re-

eorum vertere discant. *Animi sunt pietatis, castitatis, temperantia & mansuetudinis assidua exercitatio, in summa: ita informandus Miles ut inter amicos & domi sit instar ovis, inter hostes, instar Leonis.*

31. Antequam bellum aperto Marte quis aggreditur, *clarigatio* per præcones & faciales præcedere solet qui à Magistratu ad proclamandum & denunciandum bellum mittuntur & legatorum jure fruuntur. Jecirco Cic: *lib. 1. off:* Non minus scite quam erudite dicit: *Nullum bellum justum est, nisi quod aut rebus repetitis geratur, aut denunciatum ante sit & indictum.* Neq; *consultationes* omittenda quibus plus quam viribus geritur, consilia acuta, quæ aliàs *stratagemata* audiunt, etiam vel ipso Deo mandante usurpanda. *Jos. 8. 2. Sam. 3. Et Plaut: in Acell: Fadera quæ injustè fallere impium, sed hostes non solum justum, sed etiam suave & fructuosum.* Solet & prælium anteire iter; tãgande quo hostis obviatur nec domi expectatur, ut & *castrametatio*, quæ à Machiavello varijs exemplis delineatur. Jam ad ipsum belligerandi actum.

32. Prælium est duorum exercituum conflictus & concursus, pacis retinendæ vel injuriæ propulsandæ gratiã initum, in quo *Generaliter* observandum, *Hostem nunquam esse contemendum*, memores *Darij Alexandrum* contemptui habentis. sed infelici exitu. *Securitas* fugienda quæ contemptus & stoliditatis pedisse qua. *Nimis festinatio*, exemplo *Fabij Cunctatoris*, evitanda: *Consilium sub manu* nonnunquam habendum: *Hosti fugienti aureus pons* struendus: *Publico certamine* non nisi extrema urgente necessitate pugnandum: *Prædam & hostem* nimis effuse, toto exercitu non debellato & segregato, ne insequantur: *Hostem fame* potius quã ferro subjugabit: *Totus exercitus simul* non pugnabit.

33. Specialiter animadvertendum, bellum *offensivum* gerenti, ut in hostem à tergo irruere possit: ejus iram primò defervescere sinat: Commodum locum quaerat: Aciem rectè disponere sciat: quo equites peditibus & vice versa subvenire queant: Frontem acie pro militum multitudine & loci capacitate dilatare & coarctare ne ignoret: Fortissimos duces & milites in prima & ultima serie collocet.

34. Altera parte labefactatâ vel debellatâ animâ non despondeat; Sed vires recolligat, conscriptiones instituat & milites denuò conducat, fortitudinis quippe signum est hastam semel victus non abijcere, sed summa vi accepto damno refarcire. Sin v. nihil spei residuum Deo & fortunæ cedere & pacem implorare expedit.

35. Pax, & quidem mitis, nihil insidiarum, nihil detrimenti; sed multû elementia habens, petenti promptè offerenda. *Nihil enim tam principi decorum, quam si victoriam in manibus habens, pacem non abnuat; ut sciant omnes, ipsum & suscipere justa bella & finire Liv. lib. 30. neq; victoria victo exprobranda, nedum eadem abutendum. Sed Deo adscribenda, Semel sancita inviolata sanctè servanda & literis confirmanda. Hac de bello dicto sufficiat.* Jam ad te, æternum Numen pacis princeps, mentis convertimus acies: ó mvero Domini, in vaginâ, quam in grellus es, mane & ille. Cogita Domine super nos cogitatione: paci æternæ, ut vivamus, te laudemus, Tibi canemus Halleluia:

C O R O L L A R I A.

1.

AN belligerare homini Christiano liceat? *Affirmo.*

2. *An* subditis concessum arma movere adversus Principem? *N: Dist.*

3. *An*

3. An ditionis amplianda causa bellum ineundum? *N.*
4. An expediat Reipubl; principem ipsum semper in acie stare? *Neg.*
5. An pecunia recte nervus belli censeatur? *Aff.*
6. An tormentis bellicis uti liceat? *Aff.*
7. An stratagematis uti gloriosum & honestum? *A.*

Eruditione & Virtute Politissimo,

DN. JACOBO JOH. WALSTENIO F: Disputationis hujus Polit: de **BEL-
LO** Authori & Respond: ingeniosissimo,
Amico suo suavissimo.

Dulce nomen Pacis, quia Pace novalia ridens,
Pace ferunt segetem rura, & lætantur arista;
Mona facta manent, Christoq; altaria fumant:
Sed nigrum campis agmen eum tempore belli
It, velut ipsa palus limoso pascua junco
Obnubit; tristi sic Mars tegit omnia veste,
Sævior & passim Busride, cæde vagatur.
Ergo haud Bellonam; studio ast pacem meditemur.
Non tamen es culpa, sed jugi dignus honore
Eunomia decus & Patria flos optime Walsten,
Quippe mones doctè quid tî de Marte videtur.
Quid bellum? gerere an fas sit? quandoq; gerendum;
Laudo: Namq; hominum generi sunt prælia nata;
Ergo tela nocent prævifa minns feriuntq;

L. m. q.

ABRAHAMUS THAUON:
Prof. P.